Η ΧΩΡΑ ΩΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΖΩΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

Δημοσιεύθηκε από kris - 18/10/2011 11:19

ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΕΠΙΜΕΝΟΥΝ ΑΚΟΜΗ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ, ΟΤΙ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΥΦΕΣΗ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΘΑ ΜΑΣ ΒΓΆΛΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ.

Πίσω από τις γραμμές.Τι παίζεται(update1)
Οκτώβριος 14, 2011 από mypharm

απο το Ι.Βαρουφάκη

Αυτές τις μέρες αναγκάζομαι να ανατρέξω στην παλιά μου τέχνη (την Θεωρία Παιγνίων) για να καταλάβω τι γίνεται. Όχι βέβαια ότι υπάρχει κάποια θεωρία μαγική που θα μας δώσει τις απαντήσεις. Κανένα μαθηματικό θεώρημα δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί η τρόικα έβαλε ως όρο για την εκταμίευση της επόμενης δόσης την μείωση των ελάχιστων (ήδη τρισάθλιων) μισθών του ιδιωτικού τομέα. Εκεί όμως που μπορεί να βοηθήσει η παλιά μου τέχνη είναι στο να ξαναδούμε την ισχύουσα κατάσταση πιο καθαρά, τοποθετώντας τα διάφορα πιόνια-παίκτες στην σκακιέρα των εξελίξεων, μελετώντας την θέση του καθενός, τον σκοπό και τους περιορισμούς του, με την ελπίδα ότι, παρατηρώντας τα έτσι διατεταγμένα, θα καταλάβουμε καλύτερα τι συμβαίνει.

Κάτι τέτοιο θα προσπαθήσω επιλέγοντας τρία τέτοια πιόνια-παίκτες η μελέτη των οποίων μπορεί να βοηθήσει να δούμε λίγο πιο καθαρά "τι παίζεται": (1) Τις ευρωπαϊκές τράπεζες (τις γαλλο-γερμανικές ιδίως), (2) την Γερμανική Κυβέρνηση, και (3) τις ΑΜΠ χώρες (δηλαδή, τις Ακόμα Μη Πτωχευμένων), π.χ. Ιταλία, Ισπανία, Βέλγιο. Ας δούμε το κάθε πιόνι-παίκτη ξεχωριστά, εστιάζοντας στους στόχους και στους περιορισμούς του.

ΤΡΑΠΕΖΕΣ: Οι τραπεζίτες γνωρίζουν καλύτερα από όλους ότι οι τράπεζές τους είναι πτωχευμένες. Το γνωρίζουν καιρό τώρα, κι ας μην το ομολογούν δημοσίως, ελπίζοντας ότι η ΕΚΤ, σε συνδυασμό με τις εθνικές κυβερνήσεις (που συγκροτούνται από πολιτικούς που με δυσκολία θα διακινδυνεύσουν την προνομιακή τους σχέση με τους εν λόγω τραπεζίτες), θα συνεχίσουν να κρατούν τις τράπεζές τους εν ζωή και εκείνους... τραπεζίτες. Βλέπετε, αντίθετα με τους υπόλοιπους επιχειρηματίες, οι οποίοι ζούνε υπό την απειλή της πτώχευσης, οι τραπεζίτες φοβούνται κάτι άλλο. Έχοντας δεδομένο το παράδοξο η πτώχευση των τραπεζών τους να τους βοηθά στο να ιδιοποιούνται τα πλεονάσματα που παράγουν άλλοι, οι καλοί τραπεζίτες δεν την φοβούνται την πτώχευση. Αυτό που τρέμουν είναι την υποχρεωτική επανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Δηλαδή, τρέμουν μπας και επαναληφθεί στην Ευρώπη αυτό που έγινε στις ΗΠΑ με το TARP (trouble assets relief program), όπου το κράτος ανάγκασε με συνοπτικές διαδικασίες τις τράπεζες να δεχθούν κρατικά κεφάλαια λαμβάνοντας το ίδιο σε αντάλλαγμα μετοχές αντίστοιχης αξίας (τις οποίες, αφού οι τράπεζες εκκαθαρίστηκαν, το κράτος πούλησε στον ιδιωτικό τομέα, με κέρδος μάλιστα). Ο λόγος που τρέμουν μια τέτοια υποχρεωτική επανακεφαλαιοποίηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, από το EFSF, είναι ότι εκεί δεν θα τους παίρνει να απαιτούν και την πίτα ολάκαιρη (να παραμείνουν κυρίαρχοι των Διοικητικών Συμβουλίων των τραπεζών) και τον σκύλο χορτάτο (να λάβουν τα κεφάλαια που τόσο ανάγκη έχουν οι τράπεζές τους).

ΑΜΠ ΧΩΡΕΣ: Με τις κυβερνήσεις τους στα πρόθυρα του νευρικού κλονισμού, οι πολιτικοί των Ακόμα Μη Πτωχευμένων χωρών αυτών (με προεξάρχουσα την Ιταλία) παραμένουν στην άκρη, δεν τολμούν να πουν κιχ είτε εντός είτε εκτός των χωρών τους (φοβούμενοι ότι μια άστοχη λέξη θα φέρει την καταστροφή), και απλά ελπίζουν, μάταια μάλλον, σε μια γενναία στροφή της Γερμανίας που ίσως σταματήσει το μαρτύριο της σταγόνας και διαλύσει τα μαύρα σύννεφα που μαζεύονται απειλητικά

πάνω από τις πρωτεύουσές τους. Με τις αγορές ομολόγων να αντιμετωπίζουν τις χώρες αυτές ως τους νέους παρίες, η Ιταλία, η Ισπανία, το Βέλγιο, ακόμα και η ίδια η Γαλλία, πιάνουν τον εαυτό τους να είναι κρατούμενοι, φυλακισμένοι στο χρυσό κλουβί της ευρωζώνης. Νιώθουν ότι είναι καταδικασμένοι ό,τι και να κάνουν. Αν δεν εφαρμόσουν ανελέητη λιτότητα, οι "αγορές", και μαζί τους η ΕΚΤ, θα τους εγκαλέσουν (με τρόπο βίαιο και βάναυσο) οδηγώντας τα spreads τους στα ύψη. Αν πάλι καταπιούν το δηλητήριο της λιτότητας στις τεράστιες ποσότητες που απαιτούν οι "αγορές" και η ΕΚΤ, τότε η ύφεση θα χειροτερέψει με αποτέλεσμα οι ίδιες οι "αγορές" να... στείλουν τα spreads τους στα ύψη. Είναι να μην βρίσκονται σε αποπληξία; Η μόνη τους λοιπόν ελπίδα είναι ένα κούρεμα του βουνού χρέους που αντιμετωπίζουν (πάνω από €3 τρις οι τρεις αυτές μόνο χώρες) - αν μη τι άλλο μια σημαντική μείωση των τόκων που θα πρέπει να καταβληθούν την επόμενη δεκαετία.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: Το κύριο μέλημα του Βερολίνου είναι να διαχειριστεί την Κρίση με τις ελάχιστες δυνατές παραχωρήσεις όσον αφορά αυτό που κάποτε ονομάζαμε πολιτική και θεσμική ολοκλήρωση. Η Γερμανία απεύχεται οποιαδήποτε μορφή ολοκλήρωσης απειλεί την Αρχή των Απολύτως Διαχωριζόμενων Χρεών (ΑΑΔΧ, δικός μου... όρος) - δηλαδή, της ιδέας ότι το κάθε ευρώ χρέους πρέπει να ανήκει σε μία μόνο χώρα. Πέρασαν δεκαοκτώ μήνες στην διάρκεια των οποίων η Γερμανική ηγεσία πάλεψε με νύχια και με δόντια να πείσει τον εαυτό της ότι η Κρίση δεν είναι συστημική αλλά από εκείνες που μπορούν να καταπολεμηθούν με περισσότερα δάνεια και μεγαλύτερη πειθαρχία. Τώρα όμως, μετά την κατάρρευση του διατραπεζικού συστήματος (το οποίο έσπρωξε την Βελγο-Γαλλική τράπεζα Dexia στον γκρεμό), η κα Μέρκελ φαίνεται να έχει αποδεχθεί ότι, τουλάχιστον όσον αφορά τον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα, η Κρίση έχει πάρει διαστάσεις συστημικές (μέχρι και στον κ. Trichet επέτρεψε να πει κάτι τέτοιο χτες). Κατάλαβε φαίνεται αυτό που λέμε εδώ και ενάμιση χρόνο (και εδώ στο protagon.gr) ότι το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα βρίσκεται σε χειρότερη κατάσταση από εκείνη στην οποία βρέθηκε η Wall Street τον Σεπτέμβριο του 2008. Κατάλαβε λοιπόν, επί τέλους, η Γερμανίδα Καγκελάριος, και ο υπουργός της επί των οικονομικών, ότι το πράγμα δεν πάει άλλο: Οι τράπεζες θα πρέπει να επανακεφαλαιοποιηθούν από κάποιο 'ταμείο' που να έχει στην διάθεσή του τουλάχιστον €1 τρις. Ακόμα, βέβαια, δεν έχουν κατανοήσει ότι αυτή η επανακεφαλαιοποίηση δεν μπορεί να γίνει από τις κυβερνήσεις αλλά από έναν πανευρωπαϊκό οργανισμό με εποπτικές και πειθαρχικές εξουσίες αλλά (που θα πάει;) αργά ή γρήγορα (μάλλον αργά) θα το καταλάβουν κι αυτό. Πέραν όλων αυτών των λεπτομερειών (που μόνο λεπτομέρειες δεν είναι), η Γερμανική κυβέρνηση κολλάει σε δύο πράγματα: (Α) Αρνείται να ενισχύσει τις τράπεζες (ιδίως τις Γαλλικές) δύο φορές ταυτόχρονα. Αν είναι να σταματήσει να δίνει χρήματα στο ελληνικό κράτος ώστε αυτό να αποπληρώνει τις τράπεζες, και αντ' αυτού να 'χώσει' ένα τρισεκατομμύριο στις τράπεζες απ' ευθείας, της πέφτει λίγο βαρύ να συνεχίσει παράλληλα να δίνει και στην Ελλάδα ώστε η Ελλάδα να δίνει κι άλλο ζεστό χρήμα στις ίδιες τράπεζες. Άρα, η επανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών θα συνυφανθεί με ένα ελληνικό default - ελληνιστί πείτε το πτώχευση, κούρεμα, αναδιάρθρωση κ.ο.κ. Ή, να το πω διαφορετικά, η πτώχευση/default/κούρεμα του ελληνικού δημοσίου θα αποτελεί το διαπραγματευτικό χαρτί με το οποίο η κα Μέρκελ θα επιβάλει στις τράπεζές της (και της Γαλλίας) την επανακεφαλαιοποίηση. Θα είναι σαν να τους λέει: "Θέλετε παραδάκι; Δεν θα το παίρνετε πλέον από την Ελλάδα (στην οποία το δίνω εγώ). Θα σας το δίνω εγώ απ' ευθείας αλλά με αντάλλαγμα μετοχές σας. Αν σας αρέσει!" (Β) Το δεύτερο σημείο που κάνει την Γερμανία να κωλυσιεργεί (λες και χρειάζεται λόγο...) είναι ο αντίκτυπος που θα έχει ένα κούρεμα του ελληνικού χρέους στην Ιταλία και τις λοιπές ΑΜΠ χώρες. Η κα Μέρκελ φοβάται ότι αν υπάρξει προηγούμενο διαγραφής μεγάλου μέρους του χρέους μιας χώρας-μέλους της ευρωζώνης, χωρίς να οδηγηθεί αυτή εκτός του ευρώ, τότε θα ανοίξει η όρεξη κι άλλων χωρών-μελών, του κλαμπ των ΑΜΠ (όπως τις ονομάζω), τις οποίες δεν θα τις πείραζε καθόλου να δρομολογήσουν μια, έστω και μερική, διαγραφή του χρέους τους εφόσον η θέση τους εντός της ευρωζώνης (και η αρωγή της ΕΚΤ και του EFSF στις τράπεζές τους) εξασφαλίζεται.

Η ΚΥΟΦΟΡΟΥΜΕΝΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ: Η Γερμανία γνωρίζει ότι οι τράπεζες θα αντιστέκονται γερά στην ιδέα της επανακεφαλαιοποίησής τους από το EFSF όσο η Ελλάδα τους αποπληρώνει από τα δανεικά τα οποία παίρνει από την τρόικα, ελέω της Γερμανίας. Για να τους επιβάλει την

επανακεφαλαιοποίηση, το Βερολίνο θα πρέπει να οδηγήσει την Ελλάδα στην πτώχευση, δηλαδή σε ένα κούρεμα άνω του 60% (το οποίο μπορεί, αρχικά, να αναφερθεί ως 50%, πριν προστεθεί ένα ακόμα 10% ή 20% σε αυτό). Μπροστά στο δίλημμα του λουκέτου (a la Dexia) και της επανακεφαλαιοποίησής, οι τράπεζες (όπως έκαναν και οι Αμερικανικές το 2009) θα το πιουν το πικρό ποτήρι της επανακεφαλαιοποίησης. Την ίδια στιγμή, όμως, έτσι ώστε να αποπέμψουν επικίνδυνες σκέψεις από το μυαλό των κυβερνόντων την Ιταλία και τις υπόλοιπες ΑΜΠ χώρες, η κα Μέρκελ είναι αποφασισμένη να καταστήσει την μία χώρα στην οποία θα επιτραπεί να πτωχεύσει εντός της ευρωζώνης σε πραγματική κόλαση. Υπό αυτό το πρίσμα, οι λόγοι που επιμένουν σε άσκοπα και παράλογα μέτρα, όπως η μείωση των ελάχιστων μισθών στον ιδιωτικό τομέα, δεν έχει τίποτα απολύτως να κάνουν με την ίδια την Ελλάδα, με τις μεταρρυθμίσεις και τις διαρθρωτικές αλλαγές, με τις ανάγκες των αγορών εργασίας και γενικότερα. Ο μόνος στόχος της τρόικα, εδώ που έφτασε το κουβάρι της ευρωπαϊκής Κρίσης, είναι η μετατροπή της Ελλάδας σε κρανίου τόπον. Σε μια εξ ολοκλήρου πτώχευση κράτους και κοινωνίας που, από την μία μεριά, θα ενισχύει την διαπραγματευτική ισχύ της Γερμανικής κυβέρνησης απέναντι στις Γερμανικές τράπεζες και, από την άλλη, σε ένα τεράστιο παράδειγμα προς αποφυγήν για τις ΑΜΠ χώρες, κυρίως την Ιταλία.

ΤΟ ΛΑΘΟΣ: Μια τέτοια στρατηγική θα μπορούσε, όσο βάναυση και να φαντάζει, να πετύχαινε τον στόχο της εάν η Κρίση μας ήταν σχεδόν γραμμική και στατική. Αν ήταν πιθανόν, με πιο απλά λόγια, να αθροιστούν αριθμητικά τα χρέη της Ελλάδας μαζί με τις εν δυνάμει ζημίες των τραπεζών και, κατόπιν, να συγκριθούν με τα χρήματα που είναι διατεθειμένη να δημιουργήσει/επενδύσει η Ευρώπη ώστε να τα "ρίξει" στις τράπεζες διασώζοντάς τες, τότε ίσως η στρατηγική που περιέγραψα να είχε ελπίδες. Δυστυχώς για όλους μας, οι Κρίσεις (με κεφαλαίο 'κ') δεν είναι ούτε σχεδόν γραμμικές ούτε στατικές. Αντίθετα, είναι απίστευτα μη γραμμικές και βιαίως δυναμικές. Η προσπάθεια να απομονωθεί η Κρίση της Ελλάδας από την Κρίση του ευρώ απέτυχε τον Μάιο του 2010 (τότε που μας 'διέσωσαν' και δημιούργησαν το τοξικό EFSF) και θα αποτύχει και πάλι τώρα. Ο λόγος; Όπως τότε έτσι και τώρα η Κρίση είναι μη γραμμική και δυναμική και, για αυτό, είναι αδύνατον να την σταματήσουν πετώντας στο πρόβλημα δάνεια, κουρεύοντας χρέη και βάζοντας τους Γερμανούς φορολογούμενους να στηρίζουν ένα σύστημα που έσπασε μια και καλή το 2008. Τίποτα από αυτά που ακούω να λένε οι Βορειοευρωπαίοι ηγέτες δεν με αφήνουν να αισιοδοξώ ότι κατάλαβαν πως το πρόβλημα δεν είναι το μέγεθος του EFSF αλλά η δόμησή του στην βάση της ΑΑΔΧ (Αρχή των Απολύτως Διαχωριζόμενων Χρεών). Το να χρησιμοποιήσουν χρηματοπιστωτικά τερτίπια για να "πουσάρουν" το EFSF (χρησιμοποιώντας τυπωμένο χρήμα της ΕΚΤ ως μέσο "μόχλευσης") απλώς θα μετατρέψει ένα τοξικό ταμείο σε ένα τοξικό τέρας.

Περιληπτικά, το σχέδιο που "παίζεται" αυτές τις ημέρες είναι να δοθεί το πράσινο φως στην Ελλάδα να κουρέψει το χρέος της κατά 60% με 70% έτσι ώστε να εξαναγκαστούν οι τράπεζες να δεχθούν έναν πακτωλό κεφαλαίων από το EFSF την ώρα που η ελληνική κοινωνική οικονομία πολτοποιείται με στόχο τον παραδειγματισμό χωρών όπως η Ιταλία (και οι υπόλοιπες ΑΜΠ χώρες) που, βλέποντας την κατάντια της χώρας μας, θα είναι σήκω-σήκω κάτσε-κάτσε παρά το γεγονός ότι θα υπάρχει προηγούμενο χώρας-μέλους της ευρωζώνης η οποία ουσιαστικά πτώχευσε χωρίς να εκδιωχθεί από την ευρωζώνη. Κι εδώ έγκειται το ευρωπαϊκό δράμα: Η στρατηγική αυτή θα αποτύχει, αν τελικά εφαρμοστεί. Γιατί; Επειδή, όπως όλα τα προηγούμενα σχέδια, αποτυγχάνει στο να αντιμετωπίσει μια συστημική Κρίση συστηματικά. Επειδή για άλλη μια φορά οι ευρωπαίοι ηγέτες επιλέγουν να αγνοήσουν την άρρηκτη διασύνδεση μεταξύ: (α) των ζημιών του τραπεζικού συστήματος, (β) της κακής αρχιτεκτονικής της ευρωζώνης η οποία δεν δίνει περιθώρια να αποτρέπονται οι μαζικές πωλήσεις ομολόγων κρατών-μελών της ευρωζώνης μόλις φυσήξει και ο πιο απαλός άνεμος απαισιοδοξίας, και (γ) της απουσίας ενός μηχανισμού πλεονασμάτων που να επενδύει σημαντικό μέρος αυτών των πλεονασμάτων σε κερδοφόρα projects στις ελλειμματικές περιφέρειες. Όσο αυτού του είδους η Ευρωπαϊκή άρνηση παραμένει κυρίαρχη, η μετατροπή της Ελλάδας σε ένα βάλτο κατοικούμενο από σκιές ανθρώπων δεν θα προσφέρει στην κα Μέρκελ παρά μια Πύρρειο νίκη επί των τραπεζών.

==========